

Iværksættere 2001 – 2003. Resultater fra et pilotprojekt

Hermed bringes resultaterne fra et pilotprojekt om iværksættere, som oprindeligt blev aftalt mellem Sulisa A/S, Landsstyrets Sekretariat/Erhvervsafdelingen og Grønlands Statistik.

Sulisa A/S har som Grønlands Erhvervsudviklingsselskab til formål at støtte udviklingen af det landbaserede erhvervsliv i Grønland og yder bl.a. rådgivning og kapitalformidling til iværksættere.

Rapporten er baseret på data om projekter, hvor der er søgt om garanti for lån til etablering af virksomhed hos Sulisa A/S, jf. Landstingslov nr. 14 af 12. november 2001 om erhvervsfremme inden for turismeerhvervet og landbaserede erhverv.

Ved ansøgning til Sulisa A/S om lånegaranti udfyldes der en *Formular til indtastning i iværksætterdatabasen*. Der indhentes data for såvel det enkelte projekt som for hver deltager i projektet.

Sulisa A/S har herefter indtastet data om 79 projekter med i alt 96 tilknyttede personer, hvor Sulisa A/S' behandling af ansøgninger om garanti for lån er påbegyndt og afsluttet i løbet af perioden 1. januar 2001 – 19. december 2003 inkl.

Registreringen er sket i et Excel-regneark, der er sendt til Grønlands Statistik til statistisk behandling.

Projekter, hvor sagsbehandlingen er påbegyndt i løbet af den nævnte periode, men endnu ikke er blevet afsluttet eller først afsluttet senere, er ikke omfattet af opgørelsen.

Forskellige opstartsproblemer hos Sulisa A/S har medført, at registreringerne for 2001 er noget begrænsede.

Det skal bemærkes, at Sulisas sagsbehandling i forbindelse med iværksætterprojekter kun er en del af Sulisas samlede rådgivningsindsats.

Det ligger uden for denne rapports omfang at skildre den rådgivning mv., som kommuner og banker mv. yder overfor iværksættere.

Datamaterialets begrænsede størrelse medfører, at resultaterne skal fortolkes med varsomhed.

1. Data om iværksætterkandidater

Personer, der er knyttet til et projekt, betegnes i det følgende som *iværksætterkandidater* eller blot *kandidater*.

Iværksætterkandidater, der får realiseret deres projekt, kaldes i det følgende for *iværksættere*.

39 iværksætterkandidater eller lidt over 40 pct. af de i alt 96 kandidater blev iværksættere.

I det følgende undersøges det, hvad der karakteriserer iværksætterkandidater og iværksættere mht. demografiske og socioøkonomiske forhold.

<i>Køn</i>	Syv ud af ti iværksætterkandidater er mænd. Blandt iværksætterne er mændenes andel endnu højere, nemlig knap 80 pct.: Kun omkring hver fjerde iværksætter er en kvinde.
<i>Alder</i>	Fire ud af ti iværksætterkandidater er i alderen 30-39 år. Den gennemsnitlige alder for en iværksætterkandidat er knap 38 år. Iværksætterne er i gennemsnit lidt yngre end de kandidater, der ikke har fået realiseret deres projekt.
<i>Civilstand</i>	Omkring $\frac{3}{4}$ af såvel iværksætterne som kandidaterne lever i parforhold. Det fremgår ikke af materialet om to kandidater af modsat køn, der er fælles om et projekt, er gift eller samlevende med hinanden.
<i>Fødested</i>	Ni ud af 10 kandidater er født i Grønland.
<i>Bopælskommune</i>	Lidt over 40 pct. af kandidaterne bor i Nuuk, Maniitsoq eller Sisimiut, men blandt iværksætterne er den tilsvarende andel knap 60 pct. I modsætning til kandidater fra alle andre kommuner får hovedparten af kandidaterne fra disse tre kommuner realiseret deres projekter. Sulisa A/S ligger i Maniitsoq med Nuuk og Sisimiut som de nærmeste store byer. Om denne geografiske og trafikale nærhed kan spille en rolle for ovennævnte forhold, er ikke søgt belyst. Hverken Qaanaaq, Ammassalik eller Ittoqqortoormiit Kommune er repræsenteret i materialet. Lidt over 20 pct. af iværksætterne bor i bygder.
<i>Erhvervsuddannelse</i>	Den typiske iværksætter eller kandidat er faglært. Blandt ufaglærte kandidater realiseres projektet ikke i langt de fleste tilfælde.
<i>Uddannelsessted</i>	Kandidater, som har taget deres erhvervsuddannelse i Danmark eller i både Grønland og Danmark, synes at få realiseret deres projekt i større omfang end kandidater, som har taget deres erhvervsuddannelse i Grønland. Forholdet hænger formentlig sammen med andre demografiske og socioøkonomiske forskelle mellem de to grupper, men det er ikke søgt belyst pga. materialets begrænsede omfang.
<i>Årstal for færdiggørelse af uddannelse</i>	Kandidater, der nyligt har afsluttet deres erhvervsuddannelse, får realiseret deres projekt i større omfang end kandidater, hvor afslutningen er sket længere tilbage i tiden.
<i>Beskæftigelsesbaggrund</i>	Den typiske iværksætter eller kandidat er beskæftiget, men har ikke i forvejen erfaringer med selvstændig virksomhed. Kandidater med beskæftigelse i et aktieselskab ejet af hjemmestyret får i større omfang end kandidater med en anden beskæftigelsesmæssig sektorplacering realiseret deres projekt. Hovedparten af kandidaterne har service, rådgivning eller oplevelsesformidling som nuværende eller seneste hovedbeskæftigelse.

Den typiske iværksætter eller kandidat har mindre end 10 års erhvervserfaring. Gennemsnitlig har såvel iværksættere som kandidater omkring 12 år erhvervserfaring.

Bruttoindkomst Realiseringen af et projekt sker i større omfang jo højere kandidatens bruttoindkomst er.

Tabel 1. Iværksætterkandidater 2001 - 2003 fordelt efter demografiske og socioøkonomiske karakteristika samt efter om projektet er realiseret eller ej

	Realiseret	Ikke realiseret	I alt	Realiseret	Ikke realiseret	I alt
	Antal			Procent		
Antal deltagere i alt	39	57	96	100	100	100
Køn						
Kvinde	9	21	30	23	37	31
Mand	30	36	66	77	63	69
Alder						
Mindre end 30 år	8	11	19	21	19	20
30-39 år	18	22	40	46	39	42
40-49 år	9	17	26	23	30	27
50-59 år	4	7	11	10	12	11
Gnsntl. alder	36,9 år	38,3 år	37,7 år			
Civilstand						
Enlig, inkl. 1 uoplyst	9	16	25	23	28	26
Gift/samlevende	30	40	70	77	70	73
Uoplyst	0	1	1	0	2	1
Fødested						
Danmark	5	5	10	13	9	10
Grønland	34	52	86	87	91	90
Bopælskommune						
01. Nanortalik	1	6	7	3	11	7
02. Qaqartok	1	2	3	3	4	3
03. Narsaq	3	6	9	8	11	9
05. Paamiut	0	3	3	0	5	3
06. Nuuk	12	11	23	31	19	24
07. Maniitsoq	6	4	10	15	7	10
08. Sisimiut	5	4	9	13	7	9
09. Kangaatsiaq	0	3	3	0	5	3
10. Aasiaat	3	3	6	8	5	6
11. Qasigiannuguit	0	2	2	0	4	2
12. Ilulissat	2	4	6	5	7	6
14. Qeqertarsuaq	0	1	1	0	2	1
15. Uummannaq	4	4	8	10	7	8
16. Upernavik	1	4	5	3	7	5
18. Ammassalik	1	0	1	3	0	1
Byer i alt	32	43	75	82	75	78
Bygder i alt	7	14	21	18	25	22
Almen skoleuddannelse						
Mindre end 10 år	10	16	26	26	28	27
10./11./12. klasses almen afgangseksamen	11	18	29	28	32	30
10./11./12. klasses udvidet afgangseksamen	10	13	23	26	23	24
Andet/uoplyst	8	10	18	21	18	19

Fortsættes...

Tabel 1 (fortsat). Iværksætterkandidater 2001 - 2003 fordelt efter demografiske og socioøkonomiske karakteristika samt efter om projektet er realiseret eller ej

	Realiseret	Ikke realiseret	I alt	Realiseret	Ikke realiseret	I alt
	Antal			Procent		
Antal deltagere i alt	39	57	96	100	100	100
Erhvervsuddannelse						
Faglært	23	34	57	59	60	59
Ufaglært	6	18	24	15	32	25
Andet	10	5	15	26	9	16
Uddannelsessted						
Danmark	7	7	14	18	12	15
Grønland	14	37	51	36	65	53
Grønland og Danmark	14	7	21	36	12	22
Uoplyst	4	6	10	10	11	10
Årstal for afsluttet uddannelse						
Før 1985	7	15	22	18	26	23
1985-1994	10	17	27	26	30	28
1995 eller senere	17	12	29	44	21	30
Uoplyst	5	13	18	13	23	19
Selvstændig virksomhed						
Ja, stadigvæk	4	10	14	10	18	15
Ja, tidligere	4	8	12	10	14	13
Nej	31	39	70	79	68	73
Beskæftiget						
Ja	33	47	80	85	82	83
Nej, ledig	6	10	16	15	18	17
Sektorplacering ved nuv./seneste hovedbeskæftigelse						
Offentlig (Hjemmestyret, kommune, stat)	10	15	25	26	26	26
Hjemmestyreejet aktieselskab	13	10	23	33	18	24
Privat, inkl. Selvstændige	13	25	38	33	44	40
Andet	3	7	10	8	12	10
Brancheplacering ved nuv./seneste hovedbeskæftigelse						
Fiskeri, fangst, husflid, råstof, produktion/fremstilling	3	10	13	8	18	14
Håndværk (bygge & anlæg)	3	5	8	8	9	8
Handel (engros, detail)	4	9	13	10	16	14
Service, rådgivning, oplevelsesformidling	17	23	40	44	40	42
Andet	12	10	22	31	18	23
Samlet erhvervs erfaring						
Mindre end 10 år	16	25	41	41	44	43
10-19 år	13	16	29	33	28	30
20 år eller mere	9	12	21	23	21	22
Uoplyst	1	4	5	3	7	5
Gnsntl. antal år (oplyst)	12,4	12,0				
Personlig bruttoindkomst						
Mindre end 100.000 kr.	4	8	12	10	14	13
100.000-149.999 kr.	1	7	8	3	12	8
150.000-199.999 kr.	3	7	10	8	12	10
200.000-249.000 kr.	7	10	17	18	18	18
250.000-299.999 kr.	2	1	3	5	2	3
300.000 kr. eller mere	9	5	14	23	9	15
Ved ikke	13	19	32	33	33	33

2. Data om iværksætterprojekter

28 eller ca. 1/3 af de i alt 79 projekter blev realiseret.

<i>Antal deltagere</i>	Langt de fleste projekter – omkring 85 pct. – omfatter kun en enkelt deltager. Gennemsnitlig er der 12 kandidater for hver 10 projekter.
<i>Branche</i>	Det typiske projekt vedrører servicebranchen. Der er tale om en bred vifte af aktiviteter, bl.a. en del transportvirksomhed, inkl. taxikørsel.
<i>Arbejdspladser</i>	For hver 10 realiserede projekter forventes der ved start at blive etableret i gennemsnit 36 arbejdspladser, inkl. iværksætterne selv.
<i>Virksomhedsform</i>	Enkeltmandsvirksomhed er den typiske virksomhedsform. Det er en form, som stiller de mindste kapitalkrav ved etablering, men også en form, der medfører at iværksætteren hæfter personligt med hele sin formue.
<i>Eget indskud</i>	Blandt de realiserede projekter er iværksætternes eget indskud på lidt over 100.000 kr. gennemsnitligt, hvilket er 2,5 gange mere end det gennemsnitlige indskud, som de vragede kandidater har stillet i udsigt. Det skal bemærkes, at i disse gennemsnit indgår projekter, hvor kandidaterne ikke bidrager med eget indskud. Forekomsten af disse projekter uden eget indskud er betydeligt højere blandt de vragede projekter end blandt de realiserede. Eget indskud er kun oplyst beløbsmæssigt for lidt over 25 pct. af projekterne, hvor det i gennemsnit andrager omkring 150.000 kr.
<i>Samlet kapitalbehov</i>	Blandt de realiserede projekter er det samlede kapitalbehov knap 450.000 kr. gennemsnitlig, altså ca. 300.000 - 350.000 kr. udover den kapital, som iværksætterne selv forventer at bidrage med, afhængig af om man medregner projekter uden eget indskud eller ej. Det samlede kapitalbehov for samtlige realiserede projekter udgjorde ca. 12,5 mio. kr.
<i>Forventede resultater</i>	Blandt de realiserede projekter er det gennemsnitlige forventede resultat det 1. år på lidt over 260.000 kr., stigende til knap 300.000 kr. det 2. år og lidt over 450.000 kr. det 3. år. Det skal bemærkes, at der pga. overtagelse af eksisterende virksomheder med underskud indgår enkelte negative beløb i disse gennemsnit for hhv. 1. og 2. års resultater. Ser man bort fra disse virksomheder, stiger det forventede resultat det 1. år til knap 310.000 kr. blandt de realiserede projekter.

Tabel 2. Projekter 2001 - 2003 fordelt efter forskellige karakteristika samt efter om projektet er realiseret eller ej

	Realiseret	Ikke realiseret	I alt	Realiseret	Ikke realiseret	I alt
	Antal			Procent		
Antal projekter	28	51	79	100	100	100
Antal projektdeltagere						
1	23	45	68	82	88	86
2	3	6	9	11	12	11
5	2	0	2	7	0	3
Branche						
Fangst- eller husflidsproduktion, råstof	2	4	6	7	8	8
Produktion/fremstilling (ekskl. Fisk/fangst)	2	3	5	7	6	6
Håndværk (bygge & anlæg)	3	7	10	11	14	13
Handel (engros, detail)	5	11	16	18	22	20
Service	13	20	33	46	39	42
Rådgivning, oplevelsesformidling, hotel og restauration	3	6	9	11	12	11
Forventet antal arbejdspladser						
Under 1 arbejdsplads (dvs. bibeskæftigelse)	3	2	5	11	4	6
1 arbejdsplads (dvs. iværksætteren alene)	6	18	24	21	35	30
2-4 arbejdspladser	15	27	42	54	53	53
5-7 arbejdspladser	3	2	5	11	4	6
8-10 arbejdspladser	0	1	1	0	2	1
Mere end 10 arbejdspladser	0	1	1	0	2	1
Uoplyst	1	0	1	4	0	1
Antal arbejdspladser i alt ekskl. uoplyst/blank	95	139	234	.	.	.
Gnsntl. antal arbejdspladser	3,6	2,7	3	.	.	.
Virksomhedsform						
Aktieselskab	2	1	3	7	2	4
Anpartsselskab	5	6	11	18	12	14
Enkeltmandsvirksomhed	18	40	58	64	78	73
Forening/organisation	1	0	1	4	0	1
Interessentskab	1	3	4	4	6	5
Uoplyst	1	1	2	4	2	3
Eget indskud til projektet						
0 kr.	5	24	29	18	47	37
Mindre end 100.000 kr.	6	4	10	21	8	13
100.000-249.999 kr.	3	2	5	11	4	6
250.000 kr. eller mere	2	4	6	7	8	8
Uoplyst	12	17	29	43	33	37
Indskud i alt i kr. ekskl. uoplyst	1.660.000	1.461.000	3.121.000	.	.	.
Gnsntl. indskud pr. projekt i kr. med oplyst indskud	103.750	42.971	62.420	.	.	.
Samlet kapitalbehov						
Mindre end 100.000 kr.	7	10	17	25	20	22
100.000-249.999 kr.	6	8	14	21	16	18
250.000-499.999 kr.	4	9	13	14	18	16
500.000-999.999 kr.	2	4	6	7	8	8
1.000.000 kr. eller mere	3	7	10	11	14	13
Uoplyst	6	13	19	21	25	24
Kapitalbehov i alt i kr., ekskl. uoplyst	12.530.507	28.942.768	41.473.275	.	.	.
Gnsntl. kapitalbehov pr. projekt i kr., ekskl. uoplyst	447.512	567.492	524.959	.	.	.

Fort sættes...

Tabel 2 (fortsat).

Projekter 2001 - 2003 fordelt efter forskellige karakteristika samt efter om projektet er realiseret eller ej

	Realiseret	Ikke realiseret	I alt	Realiseret	Ikke realiseret	I alt
	Antal			Procent		
Antal projekter	28	51	79	100	100	100
Forventet resultat 1. år						
Mindre end 100.000 kr.	7	12	19	25	24	24
100.000-249.999 kr.	5	10	15	18	20	19
250.000-499.999 kr.	8	8	16	29	16	20
500.000-999.999 kr.	4	5	9	14	10	11
1.000.000 kr. eller mere	1	6	7	4	12	9
Uoplyst	3	10	13	11	20	16
Samlet forventet resultat i kr., ekskl. uoplyst	7.398.972	34.668.228	42.067.200	.	.	.
Gnsntl. forventet resultat pr. projekt, ekskl. uoplyst	kr. 264.246	kr. 679.759	kr. 532.483	.	.	.
Forventet resultat 2. år						
Mindre end 100.000 kr.	2	9	11	7	18	14
100.000-249.999 kr.	6	12	18	21	24	23
250.000-499.999 kr.	10	8	18	36	16	23
500.000-999.999 kr.	3	5	8	11	10	10
1.000.000 kr. eller mere.	1	6	7	4	12	9
Uoplyst	6	11	17	21	22	22
Samlet forventet resultat i kr., ekskl. uoplyst	8.279.341	35.308.358	43.587.699	.	.	.
Gnsntl. forventet resultat pr. projekt i kr., ekskl. uoplyst	295.685	692.310	551.726	.	.	.
Forventet resultat 3. år						
Mindre end < 100.000 kr.	0	2	2	0	4	3
100.000-249.999 kr.	1	1	2	4	2	3
250.000-499.999 kr.	4	0	4	14	0	5
500.000-999.999 kr.	3	1	4	11	2	5
1.000.000 kr. eller mere	0	2	2	0	4	3
Uoplyst	10	29	39	36	57	49
Samlet forventet resultat i kr., ekskl. uoplyst	4.083.000	11.430.372	15.513.372	.	.	.
Gnsntl. forventet resultat pr. projekt i kr., ekskl. uoplyst	453.667	1.270.041	861.854	.	.	.

3. Iværksættere og erhvervsudvikling

Der er en stor og voksende interesse for iværksættere i Grønland. Således anbefaler fx Fællesudvalget for Erhvervsudvikling i Grønland i sin rapport – ”Uden Erhvervsudvikling – Ingen Velfærdsudvikling”, okt. 2003, at iværksætteri er et af seks indsatsområder. Målsætningen er, at antallet af nyetablerede virksomheder skal være 50 pct. højere i 2014 end i 2004. Denne udvikling skal ske ved bl.a. at gå fra støtte til virksomhederne til udvikling af rammerne for virksomhederne.

Grønlands Erhvervsregister GER udgør det primære datagrundlag til en kommende belysning af den generelle udvikling i bestanden af virksomheder, herunder nyetableringer.

Signatur forklaring:

- ... Oplysninger foreligger ikke
- .. Oplysninger for usikre til at angives eller diskretionshensyn
- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- 0 Mindre end halvdelen af den anvendte enhed
- Nul
- * Foreløbigt eller anslået tal

Eventuel henvendelse

Gert Schmidt
E-mail: gesc@gh.gl

Erhverv 2004:2

16. august 2004

Grønlands Statistik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Tlf.: 34 50 00 · Fax: 32 29 54
www.statgreen.gl · e-mail: stat@gh.gl

